ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан
географічного факультету
_____ Мирослав ЗАЯЧУК
31 серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компонента

Навчальні екскурсії з географії

вибірковий

Освітньо-професійна програма: Географія
Спеціальність: 014.07 Середня освіта (географія)
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Факультет: географічний
Мова навчання: українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма освітнього компонента «Навчальні екскурсії з географії» складена відповідно до вимог її змісту та відповідає «Освітньо-професійній програмі підготовки бакалавра» за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія), галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Розробник: Паламарюк Марія Юріївна, асистент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидат географічних наук.

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни: Паламарюк Марія Юріївна, асистент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидат географічних наук.

Затверджено на засіданні кафедри економічної географії та екологічного менеджменту
Протокол № 1 від "28 " серпня 2026 року
Завідувач кафедри економічної географії
та екологічного менеджменту _____ **Валерій РУДЕНКО**
(підпис)

Схвалено
методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від " 31 " серпня 2026 року
Голова навчально-методичної ради
географічного факультету _____ **Наталя АНДРУСЯК**
(підпис)

Мета освітнього компонента - формування спеціальних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок в сфері педагогіки, методики з метою навчити здобувачів самостійно планувати, організовувати і проводити шкільні географічні екскурсії та мандрівки; формувати в учнів уміння спостерігати за навколишнім світом, сприяти розвитку наукового мислення, інтересу до вивченого матеріалу, ознайомлювати з культурно суспільним надбанням нашого народу та людства, національними традиціями, вивчати краєзнавчі, географічні, етнографічні та історичні об'єкти.

Результати навчання. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності

ЗК 6. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 11. Здатність до самостійного вивчення нових методів, форм роботи, використання новітніх педагогічних технологій у практичній діяльності та підвищення професійної майстерності.

ЗК 14. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність до творчого пошуку, ефективного розв’язання освітніх проблем нестандартними способами.

Спеціальні компетентності

СК 6. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров’язбережувальні технології під час освітнього процесу.

СК 11. Здатність встановлювати закономірності розміщення, руху, структури, територіальної організації населення та господарства, просторових процесів та форм організації життя людей на глобальному, регіональному на національному рівнях.

Програмні результати навчання:

ПРН 12. Здатність застосувати знання основних правил організації польових та камеральних досліджень у педагогічній діяльності та позакласній і позашкільній роботі.

ПРН 14. Вміти застосовувати професійно природничо-наукові знання і практичні уміння й навички дисциплін фізико та суспільно-географічно циклу у педагогічній діяльності.

ПРН 15. Здатність до творчого пошуку, компетентного розкриття сутності нових тенденцій розвитку світового господарства, розв’язання суспільно-географічних проблем.

Згідно вимог освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- зміст шкільних програм з географії та орієнтовні теми екскурсій та маршрути мандрівок для різних шкільних курсів географії в ЗЗСО та позашкільній роботі;
- історію розвитку екскурсійної діяльності в європейських та українських освітніх закладах;

- методичні прийоми проведення шкільних екскурсій та мандрівок

вміти:

- планувати комплекс екскурсій та мандрівок, базуючись на розташуванні школи, кількості учнів і фінансових можливостях;
- вибирати об’єкти для екскурсій та мандрівок у різних галузях географічних знань;
- планувати екскурсії та складати сценарії їх проведення;
- виступати під час екскурсії у ролі менеджера, гіда, педагога; дотримуватись правил техніки безпеки

Опис навчальної дисципліни

Форма навчання	**Рік підготовки**	**Семестр**	**Кількість**		**Кількість годин**							**Вид підсумкового контролю**
			кредитів	**всього годин**	**лекції**	**практичні**	**семінарські**	**лабораторні**	**самостійна робота**	**індивідуальні завдання**		
Денна	3	5	3	90	24	24			42			іспит
Заочна	3	5	3	90	6	6			78			іспит

Загальна інформація

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	прак	С.р.		л	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації екскурсій з географії								
Тема1. Науково-методичні основи екскурсійної та краєзнавчої роботи в школі.	13	4	4	5	10	1	1	10
Тема 2. Форми проведення екскурсій та їх класифікація.	13	4	4	5	10	1	1	10
Тема 3. Методичне, літературне та картографічне забезпечення екскурсійної та краєзнавчої роботи.	9	2	2	5	10	1	1	10
Тема 4. Організаційні та безпекові вимоги для проведення шкільних екскурсій.	12	2	4	6	15	1	1	9
Разом за ЗМ1	**45**	12	**12**	21	45	4	2	39
Змістовий модуль 2. **Планування, організація та методичне забезпечення географічних екскурсій**								

Тема 5. Історія розвитку екскурсійної та краєзнавчої роботи в українській школі.	10	4	4	12	10	1	1	10
Тема 6. Місце екскурсій у навчальних програмах з географії та позакласній роботі вчителя географії.	10	4	4	11	10	1	1	10
Тема 7. Навчальні екскурсії в природу.	10	4	4	12	10	1	1	10
Тема 8. Вивчення геологічних, геоморфологічних і водних об'єктів, ґрунтів під час навчальних екскурсій.	15	4	4	11	15	1	1	9
Разом за ЗМ 2	**45**	12	**12**	25	45	2	4	39
Усього годин	90	24	24	45	90	6	6	78

Тематика лекційних занять з переліком питань

Тема1. Науково-методичні основи екскурсійної та краєзнавчої роботи в школі. Мета і завдання курсу. Поєднання теоретичних та практичних занять у методиці викладання географії. Навчальна екскурсія як спосіб отримання нових або закріплення та узагальнення здобутих теоретичних знань. Освітня, виховна і методична роль екскурсій і мандрівок. Розвиваюче та оздоровче значення географічних мандрівок.

Тема 2. Форми проведення екскурсій та їх класифікація. Система екскурсійної та краєзнавчої роботи у ЗЗСО. Навчальні (під час занять) та позаурочні екскурсії. Мандрівки як основна форма роботи географічних та краєзнавчих гуртків. Класифікація географічних екскурсій за дидактичною метою, тривалістю, способами проведення. Місця проведення екскурсій та їх класифікація за охопленням території. Пішохідні, велосипедні, автобусні мандрівки.

Тема 3. Методичне, літературне та картографічне забезпечення екскурсійної та краєзнавчої роботи.

Шкільні програми та рекомендаційні листи міністерства освіти як нормативна база проведення екскурсій та мандрівок. Методичні журнали і газети для вчителів географії. Краєзнавча і художня література як джерело інформації для проведення екскурсій та мандрівок. Навчальні і краєзнавчі атласи областей, топографічні карти великого масштабу. Використання Інтернет-джерел: Вікіпедії, «Google maps» та ін. Укладання бази даних на основі аналізу літературних, картографічних джерел, матеріалів попередніх екскурсій та мандрівок.

Тема 4. Організаційні та безпекові вимоги для проведення шкільних екскурсій.

Планування організації екскурсій. Наявність угод і дозволів для проведення екскурсій на окремих об'єктах (промислові та с/г підприємства, національні парки, заповідники). Перелік документів необхідний для проведення виїзних екскурсій і мандрівок. Ознайомлення учнів з правилами техніки безпеки та контроль за їх виконанням.

Тема 5. Історія розвитку екскурсійної та краєзнавчої роботи в українській школі. Запровадження екскурсій як обов'язкового елементу освітнього процесу. Роль С. Русової для популяризації екскурсійної роботи в українському шкільництві. Мандрівки І. Франка з українською молоддю у Карпати. Роль географічних знань у роботі «Пласту». Екскурсійна робота С. Рудницького та його учнів. Краєзнавчі дослідження 1920-30–их рр. та проведення шкільних географічних мандрівок. Пожвавлення краєзнавчої роботи у 1960-их рр.

Тема 6. Місце екскурсій та мандрівок у навчальних програмах з географії та позакласній роботі вчителя географії.

Загальне знайомство з елементами природи у шкільному курсі природознавства. Геосферний підхід до планування екскурсій для учнів 6-7 класів. Детальне знайомство з ґрунтами, ландшафтами, природоохоронними територіями при вивченні фізичної географії України. Екскурсійне вивчення промислових підприємств, сільського господарства, об'єктів сфери послуг під час екскурсій та мандрівок учнів 9-10 класів.

Тема 7. Навчальні екскурсії в природу.
Знайомство з місцевістю за допомогою «Google maps». Орієнтовний перелік екскурсій для вивчення природних компонентів довкілля. Знайомство з околицями свого поселення. Орієнтування на місцевості та окомірне знімання. Використання карт і космознімків «Google maps» для вивчення природних об'єктів. Вміння співставляти карту і космознімок. Як виглядають основні природні об'єкти на космічних знімках.
Тема 8. Вивчення геологічних, геоморфологічних і водних об'єктів, ґрунтів під час навчальних екскурсій.
Знайомство із геологічною будовою і гірськими породами найближчих околиць поселення. Екскурсії до кар'єрів та геологічних відслонень. Вивчення форм рельєфу на місцевості. Сходження на домінуючу вершину в околицях поселення. Виділення ерозійних (яр, балка, річкова долина) та акумулятивних форм рельєфу. Подорож до найближчої річки, озера, болота. З'ясування гідрологічних і біологічних особливостей водойм. Оцінка якостей води та екологічного стану водних об'єктів. Закладання грунтового профілю. Опис ґрунтів.

Тематика практичних занять з переліком питань

Тема 1. Науково-методичні основи екскурсійної та краєзнавчої роботи

Аналіз прикладів навчальних екскурсій. Робота з описами екскурсій різного типу; визначення мети, завдань, методів роботи з учнями. Розробка структури навчальної екскурсії. Складання плану: вступ, основна частина, узагальнення, підбиття підсумків.

Тема 2. Форми проведення екскурсій та їх класифікація

Класифікація екскурсій за поданими описами. Студенти отримують описи різних екскурсій і мають визначити їх вид, мету, тривалість, форму. Порівняння пішохідної, велосипедної та автобусної мандрівки. Робота з таблицею: переваги, недоліки, необхідне обладнання, ризики.
Тема 3. Методичне, літературне та картографічне забезпечення

Огляд нормативної бази. Опрацювання діючих програм з географії та вимог до проведення екскурсій; створення таблиці нормативних документів. Пошук і аналіз джерел для підготовки екскурсії. Робота в групах: знайти літературні, картографічні та онлайн-джерела для конкретної екскурсії.
Тема 4. Організаційні та безпекові вимоги

Складання пакету документів для проведення екскурсії. Наказ, інструктаж із ТБ, маршрутний лист, згода батьків. Аналіз інструкції з техніки безпеки. Оцінювання ризиків для різних типів екскурсій (ліс, підприємство, берег річки).
Тема 5. Історія розвитку екскурсійної та краєзнавчої роботи

Створення історичної хронології розвитку екскурсійної роботи. Робота з текстами, побудова стрічки часу. Міні-дослідження "Постаті українського краєзнавства". Кожна група готує інформацію про Русову, Франка, Рудницького, діячів 20–30-х рр.
Тема 6. Місце екскурсій у навчальних програмах з географії

Виписування екскурсій із чинних програм 5–10 класів. Студенти створюють таблицю «клас - тема - рекомендована екскурсія». Проєктування екскурсії за геосферним підходом. Створення маршруту, який охоплює атмосферу, гідросферу, літосферу, біосферу.
Тема 7. Навчальні екскурсії в природу

Орієнтування за картою та Google Maps. Визначення напрямків, масштабів, побудова профілю місцевості. Польовий практикум "Окомірне знімання місцевості". Студенти створюють план невеликої ділянки: будівлі, рельєф, рослинність.
Тема 8. Вивчення геологічних, геоморфологічних, водних об'єктів та ґрунтів

Визначення гірських порід. Міні-колекція порід (вапняк, піщаник, глина); визначення за зовнішніми ознаками. Екскурсія до кар'єру або відслонення (або віртуальна). Опис будови схилу, шарів, порід. Польова робота з рельєфом

Завдання для самостійної роботи студентів

Тема	**Завдання**	**Кількість годин**
1	Методика проведення екскурсій на промислове підприємство. Вибір об'єкту дослідження. Попереднє узгодження часу і змісту екскурсії із керівництвом підприємства. Технологічні процеси на підприємстві, сировини і готова продукція. Соціальні та екологічні аспекти роботи підприємства.	5
2	Екскурсії: мікрорайоном проживання учнів; до найвищої точки міста (гора, пагорб, висока будівля) для виявлення його планувальної структури. Походи до міських музеїв (краєзнавчих, історичних та ін.).	5
3	Особливі вимоги до правил техніки безпеки на промисловому підприємстві. Географічне розташування підприємства як результат сукупної дії різних чинників.	5
4	Експедиційне та маршрутне дослідження сільського господарства та агробізнесу. Вивчення основних зернових і технічних культур регіону та особливостей їх вирощування	7
5	Маршрутне дослідження спеціалізації рослинництва та особливостей агротехніки. Екскурсія до господарств, що спеціалізуються на садівництві або ягідництві.	5
6	Екскурсія на сучасний тваринницький комплекс з попереднім узгодженням із його керівництвом. Знайомство з сучасною технікою та інфраструктурою агробізнесу під час мандрівок.	5
7	Екскурсійне географічне вивчення великого міста. Розробка комплексу екскурсій для знайомства з економікою, соціальною сферою, та культурою великого міста.	5
8	Екскурсії до скансенів, архітектурних комплексів, парків. Поїздки до важливих об'єктів соціальної сфери та транспортної інфраструктури.	5
Всього		42

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового контролю.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології, спрямовані на досягнення освітньої мети й прогнозованих програмних результатів.

Методи навчання і викладання:

Словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).

Практичні заняття.

Бізнес-кейси (індивідуальні або командні).

Наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).
Робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.
Самостійна робота над питаннями, окресленими програмою ОК.
Підготовка тез/доповіді на конференцію.
Тренінги від запрошених стейкхолдерів.
Реферативні та пошукові дослідження.

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

У процесі оцінювання навчальних досягнень застосовуємо методи усного і письмового контролю:

- ***методи усного контролю***: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, презентації результатів виконаних завдань, кейсів, представлення аналітичних завдань.
- ***методи письмового контролю***: контрольні роботи, тестування, самостійні роботи, виконання вправ, написання есе,
- ***методи самоконтролю***: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Форми контролю

Форми поточного контролю – тести, письмові роботи (тематичні, модульні), усне індивідуальне та фронтальне опитування.

Електронний контроль виконання завдань з курсу «Навчальні екскурсії з географії», представлений на електронній платформі https://moodle.chnu.edu.ua

Форма підсумкового контролю – іспит.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітньої компоненти.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

<table>
<tr><td colspan="12">Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)</td><td>Кількість балів (залік)</td><td>Сумарна к-ть балів</td></tr>
<tr><td colspan="6">Змістовий модуль 1</td><td colspan="6">Змістовий модуль 2</td><td>40</td><td>100</td></tr>
<tr><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>МКР 1</td><td>Т6</td><td>Т7</td><td>Т8</td><td>Т9</td><td>Т10</td><td>МКР 2</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr>
</table>

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовий модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів за модуль 1 та модуль 2 складає: модуль – 60, з них за практичні роботи – 30 балів (по 3 за кожну практичну), за самостійну роботу – 20 балів (по 2 бали за кожну) та МКР оцінюється у 10 балів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ЄКТС

<table>
<tr><th rowspan="2">100-бальна шкала</th><th rowspan="2">Оцінка за національною шкалою</th><th colspan="2">Оцінка за шкалою ЄКТС</th></tr>
<tr><th>Оцінка (бали)</th><th>Пояснення за розширеною шкалою</th></tr>
<tr><td>90-100</td><td>Відмінно</td><td>A</td><td>відмінно</td></tr>
<tr><td rowspan="2">80-89</td><td rowspan="3">Добре</td><td>B</td><td>дуже добре</td></tr>
<tr><td rowspan="2">C</td><td rowspan="2">добре</td></tr>
<tr><td>70-79</td></tr>
<tr><td>60-69</td><td rowspan="2">Задовільно</td><td>D</td><td>задовільно</td></tr>
<tr><td>50-59</td><td>E</td><td>достатньо</td></tr>
<tr><td>35-49</td><td rowspan="2">Незадовільно</td><td>FX</td><td>(незадовільно)
з можливістю повторного складання</td></tr>
<tr><td>1-34</td><td>F</td><td>(незадовільно)
з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання</td></tr>
</table>

Перелік питань для самоконтролю і контролю навчальних досягнень студентів

1. Поняття «навчальна екскурсія з географії», її мета, завдання та місце в системі шкільної географічної освіти.
2. Класифікація географічних екскурсій за змістом, навчальними цілями та охопленням території.
3. Екскурсійний метод у географії: сутність, особливості та відмінність від традиційних урочних форм.
4. Психолого-педагогічні особливості сприйняття матеріалу учнями/студентами під час навчальної географічної екскурсії.
5. Принципи наочності, краєзнавства та комплексності у підготовці та проведенні екскурсій.
6. Історія розвитку навчальних географічних екскурсій у шкільній та університетській освіті.
7. Взаємозв'язок навчальних екскурсій з польовими географічними практиками.
8. Міждисциплінарний характер географічних екскурсій (зв'язок із біологією, історією, екологією, літературою).
9. Роль екскурсій у формуванні географічної культури, екологічного мислення та просторового уявлення.
10. Сучасні тенденції, інноваційні підходи та інтерактивні технології в географічному екскурсознавстві.
11. Етапи підготовки та проведення навчальної географічної екскурсії (підготовчий, основний, заключний).
12. Розробка методичного паспорта географічної екскурсії та карти-схеми маршруту.
13. Критерії вибору маршруту та основних географічних об’єктів (локацій) для огляду.

14. Нормативно-правове забезпечення проведення навчальних шкільних екскурсій та виїзних занять.
15. Правила техніки безпеки, охорони життя і здоров'я учасників під час проведення географічних екскурсій.
16. Методика підготовки екскурсійного тексту та розробка портфеля екскурсовода (педагога).
17. Вибір та підготовка обладнання, приладів і спорядження для проведення географічної екскурсії.
18. Роль попередньої теоретичної підготовки учасників перед виходом на маршрут.
19. Особливості організації короткотривалих (одноденних) та багатоденних географічних екскурсій.
20. Специфіка підготовки та проведення екскурсій для різних вікових груп школярів.
21. Методика проведення метеорологічних та кліматологічних екскурсій: спостереження за погодою, робота з приладами.
22. Організація та проведення геоморфологічних екскурсій (вивчення форм рельєфу, ярів, зсувів, відслонень).
23. Гідрологічні екскурсії: вивчення річок, озер, ставків, джерел та оцінка їхнього екологічного стану.
24. Методика проведення ґрунтознавчих екскурсій (закладання ґрунтового розрізу, визначення структури та механічного складу).
25. Біогеографічні та ландшафтні екскурсії: аналіз взаємозв’язку між компонентами природи.
26. Методика проведення фенологічних спостережень під час природничих екскурсій.
27. Особливості проведення екскурсій до природоохоронних територій (ПЗФ: заповідники, національні парки, заказники).
28. Організація екологічних стежок як форма навчально-просвітницької та екскурсійної роботи.
29. Методика оцінки антропогенного впливу на компоненти природи під час польової екскурсії.
30. Правила та методика відбору польових зразків (гірських порід, ґрунтів, гербарію) під час фізико-географічних екскурсій.
31. Специфіка організації та проведення екскурсій на промислові підприємства (техніко-економічні екскурсії).
32. Методика проведення агрогеографічних екскурсій (ознайомлення з сільськогосподарськими угіддями та фермерськими господарствами).
33. Урбогеографічні екскурсії: вивчення функціонального зонування, забудови та планувальної структури міста.
34. Екскурсії на об'єкти транспортної та соціальної інфраструктури (залізничні вузли, порти, логістичні центри).
35. Методика проведення історико-географічних та геокраєзнавчих екскурсій.
36. Організація екскурсій у географічні та краєзнавчі музеї, музеї просто неба (скансени).
37. Екскурсії до об'єктів сакральної географії та культурної спадщини регіону.
38. Методика аналізу демографічних та соціально-економічних процесів території під час екскурсії.
39. Рекреаційно-туристичні екскурсії та оцінка туристичного потенціалу території.
40. Особливості проведення комплексних географічних екскурсій рідним краєм.
41. Методичні прийоми показу та розповіді на навчальній географічній екскурсії.
42. Організація самостійної та дослідницької роботи учнів/студентів під час екскурсії.
43. Способи залучення учасників до активної пізнавальної діяльності (квести, кейси, польові завдання).
44. Оформлення результатів екскурсії: написання звітів, створення щоденників спостережень, географічних описових карт.
45. Методика проведення підсумкового заняття (конференції, презентації, захисту проєктів) за результатами екскурсії.
46. Використання цифрових технологій, ГІС-додатків та GPS-навігації під час географічних екскурсій.

47. Методика створення та проведення віртуальних географічних екскурсій за допомогою Google Earth та 3D-турів.
48. Способи фото- та відеофіксації географічних об'єктів для створення навчальних медіапроєктів.
49. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти за результатами участі в географічній екскурсії.
50. Аналіз та самоаналіз педагогом ефективності проведеної навчальної географічної екскурсії.

ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Відповідно до «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/) здобувачі освіти мають можливість на зарахування окремих видів робіт в рамках ОК на основі результатів, отриманих шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Рекомендована література:

Основна

1. Корнєєв В. П., Корнєєв О. В. *Шкільні географічні екскурсії та польові практики: Методичні вказівки.* Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2019. 142 с.
2. Криловець М. Г. *Методика викладання географії: курс лекцій та практичних занять*. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2021. 280 с.
3. Олійник Я. Б., Шищенко П. Г., Гавриленко О. П. *Основи геоекології та природокористування: підручник.* Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. 430 с.
Розвод Е. О., Федорченко В. К. *Екскурсознавство: Навчальний посібник.* Київ: Вища школа, 2020. 256 с.
4. Повалій, Т. Л. Організаційно-екскурсійна діяльність : конспект лекцій для студ. спец. 028 "Менеджмент соціокультурної діяльності" денної форми навчання / Т. Л. Повалій. — Суми : СумДУ, 2022. — 173 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89423
5.Організація екскурсійної діяльності : конспект лекцій / Н. А. Леоненко. – Харків : НУЦЗУ, 2019. – 167 с. http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/handle/123456789/4027
6. Торяник В. М., Хрідочкін А. В., Джинджоян В.В. Екскурсологія : підручник. За заг. ред. доктора юридичних наук, професора, В.О. Негодченка. Дніпро : ДГУ, 2022. 370 с. http://info.dgu.edu.ua/bitstream/123456789/584/1/%D0%95%D0%9A%D0%A1%D0%9A%D0%A3%D0%A0%D0%A1%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF%202022.pdf
7. Трофімук-Кирилова Т.М. Практика з екскурсійно-туристичної діяльності : методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 027 Музеєзнавство, пам’яткознавство. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2024. 68 с. https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/24089
8. Основна література 1. Поколодна М.М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / М.М. Поколодна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 180 с
9. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник / С.С. Галасюк, С.Г. Нездоймінов. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 178 с.

Додаткова

1. Альтгайм Л.Б. Основи музейної та екскурсійної діяльності. Курс лекций / Л.Б. Альтгайм. – Тернопіль: Тернопільський нац. пед. університет ім. В. Гнатюка, 2007. – 113 с.
2. Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посіб. / Б. П. Пангелов. – К.: Академвидав, 2010. – 248 с.
3. Шаблій О. Суспільна географія : у 2-х кн. / О. Шаблій. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. — Кн. 1. — 814 с.; Кн. 2. — 706 с.
4. Щодо організації екскурсійних поїздок [Текст] / Міністерство освіти і науки України // Освіта України. – 18/05/2010. – С.1, 4, 6, 7.

Інформаційні ресурси

1. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourism.gov.ua
2. Все про туризм – туристична бібліотека / [Електронний ресурс] – http://infotour.in.ua/index.htm
3. Екскурсійна методика [Електронний ресурс] // Режим доступу: http:// vechervkarpatah.at.ua/...metodika/6-1-0-1706.
4. Клочко, Ю.М Основи екскурсійної методики [Електронний ресурс] / Ю.М.Клочко // Режим доступу: http:// culturalstudies.in.ua/kns2_11.php.
5. Скриль, І.А. Програма курсу «Практикум: «Екскурсійна діяльність»» [Електронний ресурс] / І.А.Скриль // Режим доступу: http:// tourlib.net/metod_tourism/skryl.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання ОК "Навчальні екскурсії з географії", контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (*Етичний кодекс* Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (https://www.chnu.edu.ua/media/jxdbs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf), Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu/)

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентові/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.